

Обраћање Анатолија Викторова, шефа ОХР канцеларије у Мостару на Конференцији о европској интеграцији у организацији Удружења европских регија

Улога Босне и Херцеговине у стварању Европе

Даме и господо,

Стварање Европе је посао који је у току. Можда смо ми који долазимо из земаља транзиције у прилици да с праве позиције оцијенимо изазове и прилике који су саставни дио тога процеса.

Долазим из земље која се током задњих петнаест година трансформисала, скоро да се више не може препознати. За то вријеме грађанство широм бивше Југославије морало се суочити са веома дубоким, каткада крвавим промјенама. Нигдје тај процес није био драматичнији и оптерећенији људским жртвама него што је то био случај у Босни и Херцеговини.

Ипак, постоје најмање два елемента у босанскохерцеговачком дугом и тешком (али на крају предодређеном на успјех, надам се) процесу транзиције који се могу примијенити у другим земљама у оквиру процеса стварања Европе.

Један од тих елемената је политичке, а други културне нарави. Сваки од њих представља значајан – изразито босанскохерцеговачки – допринос изградњи Европе.

Послијератно политичко искуство Босне и Херцеговине

Окупили смо се овдје у времену када Босна и Херцеговина учествује у озбиљним политичким настојањима да се дође до споразума о реформи полиције који ће задовољити три принципа која је изложила Европска комисија. Комисија је, као што многи од вас знају, јасно назначила да се полицијске службе Босне и Херцеговине морају реформисати на начин према којем ће се законодавне и буџетске надлежности пренијети на ниво државе, полицијска подручја бити састављена на основи функционалности, а неприкладно политичко уплитање у вођење полицијских послова бити окончано.

Уколико дође до споразума – а он треба да се постигне у септембру ако Босна и Херцеговина жели остварити пресудан напредак ове године – ова земља ће стићи на значајну прекретницу у свом послијератном опоравку. Имаће сигурну позицију за покретање преговора о стабилизацији и придруживању са Европском унијом. Након једног крајње безнадежног почетка, кад је била суочена с непосредним посљедицама рата, и економски, физички и политички исцрпљена, ова ће земља запловити узлазном путањом према тешком, али савладивом путу транзиције којим већ успјешно иду остале земље централне Европе.

Босна и Херцеговина је до ове фазе стигла кроз спој унутрашњих и вањских подстицаја. Ти су подстицаји снажно усмјерени сједињујућим политичким циљем да се обезбиједи пуно укључење у Европу.

Под укључивањем у Европу, мислим, наравно, на могуће чланство у Европској унији, иако се укључивање не би требало сводити само на тежњу за званичним приступом. Укључивање значи мноштво продуктивних односа – економских, политичких, социјалних, културних и техничких – које повезују континент унутар и далеко ван граница ЕУ. Осим тога, оно подразумијева пуно учешће и профитабилно пословање у глобалној економији, што превазилази институционалне границе земаља и континената.

Босна и Херцеговина је у периоду од задњих пет година

остварила велики напредак према интеграцији у Европу. То је учинила зато што интегрисање у Европу представља опште прихваћени циљ.

Нико, заправо скоро нико, се не противи томе.

За интеграцију је потребан веома велики број политичких и институционалних активности – ипак, нисмо уочили засићеност јавности овим пројектом. Ако ништа, јавност све више постаје узнемирена уочавајући пропусте политичких вођа да наставе да спроводе неопходне промјене како би грађани почели осјећати корист у смислу већег броја радних мјеста и виших стандарда у јавном животу, путовања без визе, те мноштво осталих погодности својствених процесу интеграције.

Кратким освртом на предности које остварују нове земље чланице стиче се слика колико тога се постиже, а колико тога је под знаком питања за Босну и Херцеговину, која се на махове креће према полазишту за процес приступања. Стопе бруто домаћег производа у Словенији, Словачкој, Мађарској и Чешкој Републици постепено су порасле у другој половини деведесетих година, како је процес приступања постао извор продорног – веома позитивног – утицаја на економски живот.

Ниво страног улагања такође је порастао у свакој од ових земаља. У Словачкој, директна страна улагања су само у 2000. години премашила укупна улагања која су у земљи остварена у претходних десет година.

Службени подаци казују да процес интеграције повећава и подстиче предузетништво, инвестиције и пренос технологија.

Искуство Босне и Херцеговине показује да уколико знате куда идете, можете савладати препреке које вам стоје на путу. Без обзира на подјеле које могу да постоје у овом друштву, народ Босне и Херцеговине има одлучну вољу да живи у демократском и сигурном друштву које је саставни дио заједничког европског дома. Узимајући у обзир вољу народа, чак и гломазан политички систем – а босанскохерцеговачки систем није ништа друго него

такав – може остварити жељени крајњи резултат.

За интеграцију је потребно прећи дуг пут. Сада се налазимо тек у подножју административне и политичке реформе, иако БиХ економија већ позитивно реагује на основне мјере реструктурирања које се проводе (а у неким случајевима су већ увелико завршене) у контексту придруживања Европској унији и успјешног пробоја на глобално тржиште.

Царинске службе су интегриране, а Агенција за индиректно опорезивање тренутно припрема пословни сектор за увођење пореза на додатну вриједност 1. јануара 2006. године. У комуналном сектору успостављен је нови законодавни и регулаторни оквир, те створени темељи за рационалан комунални систем у складу са европским стандардима. До сличног напретка дошло је и у сектору телекомуникација, у којему већ дјелује Регулаторна агенција БиХ, као модел за сусједне земље. Ревизијом јавних предузећа започет је дугорочни процес у којем би она требала да постане транспарентна и конкурентна, а донесен је и низ закона који ће значајно утицати на побољшање пословног окружења у БиХ – као предуслова за привлачење инвестиција и отварање радних мјеста. Ови закони укључују државне законе о набавци и јавним предузећима, као и државне и ентитеске законе о ревизији и рачуноводству, и ентитеске законе о банкруту. Успостављен је јединствени БиХ регистар предузећа, регистрација предузећа сад је поједностављена, а у оквиру редовних судова широм земље успостављено је 16 трговачких судова који ће се посветити вођењу пословних парница и утицати да се просјечно трајање судских процеса у привредним споровима више не мјери годинама, него мјесецима.

Ове и остале реформе већ пружају резултате. Раст бруто домаћег производа задржан је на око 5% за протекле четири године, и биће знатно виши него у 2005. Унутрашња улагања за протеклу годину су пет пута већа него крајем деведесетих година. Конвертибилна марка остаје једна од најстабилнијих валута у југоисточној Европи, а инфлација је занемарива.

Ово се односи и на активности учвршћивања владавине права у БиХ. Високи судски и тужилачки савјет је у пуном погону, одржавајући процес реформе правосуђа. СИПА, ГДС и ОСА су већ успостављене, започињући рад на главним уставним задаћама на којима се заснива одржавање реда и закона.

У посљедње три године број државних министарстава је повећан са шест на десет. У исто вријеме процес рационализације одбрамбеног система Босне и Херцеговине, довођења оружаних снага на оптималну величину и њиховог стављања под контролу државе је скоро завршен.

Овдје у Мостару уједињена је градска администрација, тако да се грађани коначно могу почети надати бољој политичкој дебати усмјереној на пружање услуга на оптималан, а не начин који изазива највећи политички раздор.

Многа од ових побољшања настала су као посљедица активности унутар евро-интеграцијског процеса – а многа од њих ће и убрзати те активности: то је успешан циклус.

Културна традиција Босне и Херцеговине

Ако је Босна и Херцеговина показала како се једна земља у најтежим околностима може прилагодити како би задовољила захтјеве за интеграцију у Европу, током *вијекова* је показала како различите културе могу коегзистирати у миру.

У историји ове земље толеранција и мир су правило, а конфликт одступање. Босна и Херцеговина има значајну традицију зближавања култура. Она је мјесто на којем се културе сусрећу и обогаћују једна другу, на којем су различите заједнице научиле функционисати у непосредној близини на политичком, социјалном и културном нивоу.

То остатку Европе даје позитивну лекцију. Босанскохерцеговачка традиција дијалога и толеранције, традиција величања разлика прије него застрашености њима, може бити непроцјењива као начин за изналажење мирног и исправног пута кроз лавиринт

мржње и неразумијевања који је створен такозваним 'сукобом цивилизација'.

Европски ислам постојао је скупа с православљем и католичанством стотинама година овдје у Босни и Херцеговини, попут нити у истој културној тканини. Било је кратких и трагичних периода кад је дијалог бивао прекинут, али и много дужих, који су трајали вијековима, а не десетљећима, кад је овај дио Европе показивао пут ка толеранцији и разумијевању.

Тако може бити поново.

Није потребно истицати чињеницу да је Мостар, град-мост, мјесто које спаја, право мјесто на којем се разговара о овом значајном својству Босне и Херцеговине да спаја културне разлике и повезује људе.

Босна и Херцеговина је посебан и конструктиван елемент у европској заједници. Она стоји на веома важној прекретници на свом послужератном опоравку. Уколико у наредним седмицама и мјесецима буде могла проћи кроз капије које воде ка пуној европској интеграцији, њен народ ће извући велике користи – а и грађани широм континента.

Хвала вам.